

Gebruik en misbruik van macht in de gemeente

Waarom een workshop over macht?

Wat is macht?

“Het vermogen hebben om iets te doen, te handelen of een effect teweeg te brengen, mensen of gebeurtenissen te beïnvloeden, of autoriteit te hebben”

Of

“overmeesteren, heersen over, overhalen, dwingen”

Wie in jouw gemeente heeft macht?

Welke taak heeft de vertrouwenspersoon?

- Beeldvorming 'macht'
- Bewustwording macht
- Opvang en begeleiding meldingen machtsmisbruik
- Signaleren
- Adviseren kerkenraad en functionarissen

Misbruik van macht

Er is sprake van machtsmisbruik wanneer leidinggevenden of leden van de groep zonder redelijk of legitiem belang gebruikmaken van hun positie of invloed, waardoor schade (emotioneel, mentaal, materieel, fysiek of aan iemands reputatie) ontstaat of dreigt te ontstaan.

In een religieuze omgeving heeft machtsmisbruik vaak ook een geestelijk aspect in zich. Hierbij wordt het geloof of worden zaken uit het geloof gebruikt om macht op een verkeerde manier in te zetten.

Marcel

Marcel (53) is al jaren trouw lid binnen de gemeente. Hij heeft veel contacten in de gemeente en is pastoraal en diaconaal betrokken bij veel mensen. Eén van de mensen bij wie Marcel betrokken is, is Gerben. Gerben (36) is alleenstaande vader van 2 kinderen. Zijn vrouw heeft hem enkele jaren geleden verlaten voor een andere man. Een trieste situatie. De kerkenraad heeft in het begin pastoraat geboden, maar Marcel heeft grote moeite met de manier waarop de kerkenraad met Gerben omgaat. Gerben heeft (na jaren van verdriet) sinds een jaar een nieuwe vriendin, maar omdat hij al getrouwd geweest is, heeft de kerkenraad Gerben onder tucht gesteld. Volgens de kerkenraad is er sprake van moedwillig in zonde leven.

Marcel vindt dat Gerben onder druk wordt gezet om zijn relatie te verbreken. Net nu hij weer wat vreugde heeft gevonden. Daarom heeft Marcel de kerkenraad hierop aangesproken. Hij vindt de behandeling door de kerkenraad niet juist. In het afgelopen jaar hebben verschillende verhitte gesprekken plaatsgevonden tussen een aantal kerkenraadsleden en Marcel.

Marcel komt woedend bij jou, de vertrouwenspersoon, want hij heeft een brief van de kerkenraad gekregen. In die brief schrijft de kerkenraad dat zij niet meer over deze situatie in gesprek zullen gaan met Marcel. Marcel voelt zich boos en wanhopig: hij wordt gewoon de mond gesnoerd!

In gesprek

- Ontrafel het verhaal
- Onderscheiden: feiten, gevoelens en gedachten

- Heb geduld
- Toon begrip
- Oordeel niet
- Geen waarheidsvinding

Feiten in situatie Marcel & Gerben

- De tucht (Gerben - Kerkenraad)
- Reactie Marcel op tucht (Marcel - Kerkenraad)
- Meerdere gesprekken (Marcel - Kerkenraad)
- De brief van de kerkenraad (Marcel - Kerkenraad)
- ...

Marcel

Marcel (53) is al jaren trouw lid binnen de gemeente. Hij heeft veel contacten in de gemeente en is pastoraal en diaconaal betrokken bij veel mensen. Eén van de mensen bij wie Marcel betrokken is, is Gerben. Gerben (36) is alleenstaande vader van 2 kinderen. Zijn vrouw heeft hem enkele jaren geleden verlaten voor een andere man. Een trieste situatie. De kerkenraad heeft in het begin pastoraat geboden, maar Marcel heeft grote moeite met de manier waarop de kerkenraad met Gerben omgaat. Gerben heeft (na jaren van verdriet) sinds een jaar een nieuwe vriendin, maar omdat hij al getrouwd geweest is, heeft de kerkenraad Gerben onder tucht gesteld. Volgens de kerkenraad is er sprake van moedwillig in zonde leven.

Marcel vindt dat Gerben onder druk wordt gezet om zijn relatie te verbreken. Net nu hij weer wat vreugde heeft gevonden. Daarom heeft Marcel de kerkenraad hierop aangesproken. Hij vindt de behandeling door de kerkenraad niet juist. In het afgelopen jaar hebben verschillende verhitte gesprekken plaatsgevonden tussen een aantal kerkenraadsleden en Marcel.

Marcel komt woedend bij jou, de vertrouwenspersoon, want hij heeft een brief van de kerkenraad gekregen. In die brief schrijft de kerkenraad dat zij niet meer over deze situatie in gesprek zullen gaan met Marcel. Marcel voelt zich boos en wanhopig: hij wordt gewoon de mond gesnoerd!

Adviezen bij machtsmisbruik

- Informeel gesprek
- Melding bij kerkenraad
- Bezwarenroutes
- Justitie

Signalen van een hoger risico op machtsmisbruik

- Eén of weinig personen hebben veel macht
- Weinig tot geen mogelijkheden voor feedback
- Onduidelijk wie welke verantwoordelijkheid heeft
- Nadruk op prestaties, geloofskenmerken of gedrag
- Grenzen worden niet geaccepteerd
- Weinig openheid

Toolkit machtsmisbruik:

<https://www.missionederland.nl/machtsmisbruik>

Simone

Simone (42) komt bij je omdat ze zich ernstig zorgen maakt over de gemeente. In de media gaat het regelmatig over machtsmisbruik, en zij herkent veel van de patronen ook in de gemeente. Ze wil hier graag over sparren met jou, omdat het bij jou in vertrouwen kan.

Je bent het gesprek aangegaan met Simone. Je hebt geluisterd en veel vragen gesteld.

De zorgen van Simone zijn als volgt:

Het is voor veel gemeenteleden helemaal niet duidelijk bij wie ze kunnen aankloppen als er een vraag leeft en als mensen het niet met de kerkelijke leiding eens zijn, heeft Simone niet het idee dat de kerkenraad open staat voor een gesprek. Ze heeft namelijk al van verschillende mensen gehoord dat zij een brief hebben geschreven naar de kerkenraad op basis van beslissingen die genomen zijn, maar er werd steeds niet, of maar kort op gereageerd. De kerkenraad vindt vooral dat de mensen lastig doen en dat ze meer vertrouwen moeten hebben in het geestelijk leiderschap.

Gerrit

Gerrit (70) is van het type ‘zeer betrokken, sterke mening’. Gerrit komt bij jou, omdat hij al enige tijd een discussie heeft met de kerkenraad (waar hij zelf meerdere malen in gezeten heeft). Hij vertelt je dat hij niet begrijpt hoe de kerkenraad zomaar de keuze kan maken over te gaan op een nieuw liedboek. En zo zonder de gemeente te betrekken bij de besluitvorming. Dit heeft hij aangekaart bij de kerkenraad, maar hij voelt zich ongehoord. De kerkenraad heeft als reactie op zijn brief naar de kerkenraad een mededeling gedaan in het kerkblad: ‘We zijn blij dat we nu uit een nieuw liedboek zingen. De kerkenraad heeft deze beslissing genomen na lang beraad en onder leiding van de Heilige Geest, zoals de kerkenraad tracht met alle besluitvorming de leiding van de Heilige Geest te zoeken.’ Gerrit was verbouwereerd toen hij het las. Hij vraagt jouw advies, want hij wil graag een gesprek met de kerkenraad om over de beslissing en de reactie door te spreken. Het is pure machtsmisbruik, zo zegt hij.